

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

Безпека життєдіяльності

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна, заочна

Освітній ступень: бакалавр

Кількість кредитів (годин): денна 4 (120 год.: 24 – лекції; 24 – практичні; 72 – самостійна робота); заочна 4 (120 год.: 6 – лекції; 6 – практичні; 108 – самостійна робота)

Мова викладання: українська

Посилання на курс в онлайн-платформі Moodle

<http://moodle.idgu.edu.ua/moodle/course/view.php?id=393>

2. Інформація про викладача

ПБ: Яренчук Людмила Георгіївна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент

Кафедра: кафедра технологічної освіти та природничих наук

Робочий e-mail: yarenchuk@idguonline.net

Години консультацій на кафедрі: четверг 15:00 – 16:00

3. Опис та мета дисципліни

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності» спрямована на формування у майбутніх фахівців компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезpieczeń, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Особлива увага зосереджена на формуванні у майбутніх фахівців умінь аналізувати негативний вплив різного роду небезпеч на життя та здоров'я людини, а також методів, засобів і заходів захисту від них.

Знання та навички, одержані та засвоєні студентами у процесі вивчення курсу «Безпека життєдіяльності», будуть використані при вивчені низки дисциплін професійно-орієнтованого циклу знань, в процесах курсового і кваліфікаційного дослідження, а також в наступній виробничій діяльності.

4. Результати навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання Закони України, основні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій; культуру безпеки; вимоги щодо електро- і пожежобезпеки; орієнтуватися в основних нормативно-правових актах в області забезпечення безпеки; сучасні проблеми і головні завдання безпеки життєдіяльності;

2. Уміння приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень; вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях; аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування; ідентифікувати небезпечні чинники навколошнього середовища та віднайти шляхи відвернення їхньої вражуючої дії; здатність аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування; орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини і навколошнього середовища від небезпек.

3. *Комуникація* – організовувати заходи забезпечення безпечної експлуатації технологічного обладнання та попередження виникнення надзвичайних ситуацій; організовувати навчання з питань охорони праці в закладах освіти у формі бесід, інструктажів, лекцій тощо.

4. *Автономність та відповідальність* – здатність вчитися упродовж життя та вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності; усвідомлює соціальну значущість майбутньої професії, сформованість мотивації до здійснення професійної діяльності; відповідальне ставлення до забезпечення охорони життя та здоров'я у трудовій діяльності.

5. Структура дисципліни

Тема № 1. Категорійно-понятійний апарат із безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек.

Перелік питань, що виносяться на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Модель життєдіяльності людини. Головні визначення: життя, діяльність, здоров'я, безпека, небезпека, загроза, надзвичайна ситуація (НС), ризик. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Класифікація НС за причинами походження, територіальним поширенням та обсягом заподіяних або очікуваних збитків. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів і територій. Об'єкти підвищеної небезпеки та класи їхньої небезпечності. 	<ol style="list-style-type: none"> Безпека життєдіяльності [текст] : підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.] – К.: «Центр учебової літератури», 2013. – 448 с. https://kpmu.km.ua/upload/medialibrary/8ca/BYEITYENA-zykhkhzhekyaoersfkhk-latsuszyeshch.pdf Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред.. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с. Желібо Є.П., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Підручник. – К.: Каравела, 2006. – 288с.

<p>Практичне заняття (2год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавство про безпеку життєдіяльності. 2. Нормативно-правові акти з безпеки життєдіяльності. 3. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. 4. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. 5. Критерії переходу небезпечної події у надзвичайну ситуацію. 6. Об'єкти підвищеної небезпеки та класи їхньої небезпечності. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Безпека життєдіяльності [текст] : підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.] – К. : «Центр учебової літератури», 2013. – 448 с. https://kpmu.km.ua/upload/medialibrary/8ca/BYEITYENA-zykhkhzhekyaoersfkhk-Iatsuszyeshch.pdf 2. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред.. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с. 3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. 4. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992. 5. Про пожежну безпеку: Закон України.– К., 1993.
<p>Завдання для самостійної роботи: Склади термінологічний словник основних понять з безпеки життєдіяльності (20 слів)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім.. Ів. Франка, 2005.- 301 с. 2. https://pidru4niki.com/85532/bzhd/bezpeka_zhittyediyalnosti_terminologichniy_slovnik

Тема № 2. Природні загрози, характер їх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Перелік питань, що виносяться на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика природного середовища. Небезпечні природні явища, їх класифікація. 2. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, сильної спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледиці. 3. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних топологічних явищ: повеней, цунамі, маловоддя, зсуvin, селі та ін. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Заплатинський В. М. Поліморфний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.: Центр учебової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1 2. Кулалаєва Н.В., Михайлук В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с. 3. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім.. Ів. Франка, 2005.- 301 с.

<p>4. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних тектонічних явищ: землетрусів, вивержень вулканів та ін.</p> <p>5. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки небезпечних космічних явищ: космічних випромінювань, падіння метеоритів та ін.</p>	
<p>Практичне заняття (2год.):</p> <p>1. Біологічні небезпеки. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії.</p> <p>2. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей.</p> <p>3. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.).</p> <p>4. Інфекційні захворювання тварин і рослин. Регіональний комплекс природних загроз.</p> <p>5. Комплекс заходів із запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їх негативних наслідків.</p>	<p>1. Желібо Є.П., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Підручник. – К.: Каравела, 2006. – 288с..</p> <p>2. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). К., 1999.</p> <p>3. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посібник. - Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. - 304 с https://studfile.net/preview/5470845/</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>Конспект на тему: «Забруднення міських приміщень»</p> <p>Доповідь: «Визначення, причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій»</p>	<p>Яким Р.С. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посібник. - Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. - 304 с https://studfile.net/preview/5470845/</p>

Тема № 3: Техногенні небезпеки та їх наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.

Перелік питань, що виносяться на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>1. Загальна характеристика техногенного середовища. Небезпечні техногенні фактори та їх оцінка.</p> <p>2. Промислові аварії, катастрофи та їх наслідки. Рівні виробничих аварій залежно від їх масштабу.</p>	<p>1. Католик Г.В., Корнієнко І.О. Техногенні катастрофи: психологічна допомога очевидцям та постраждалим// Науково-методичні матеріали для роботи з очевидцями та постраждалими від техногених катастроф, а також членами їх сімей. -Львів: Червона Калина, 2003. - 144с</p>

<p>3. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд.</p> <p>4. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.</p> <p>5. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях.</p> <p>6. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами.</p>	<p>2. Скобло Ю.С. та ін. Безпека життєдіяльності.: Навч. пос. - Київ: Кондор, 2006. - С.267-269.</p> <p>3. Желібо Є.П., Зоверуха Н.М., Зоцарний В.В. Безпека життєдіяльності. -Львів: Піча Ю.В., -К.: Каравелла, -Львів: Новий світ 2000, 2002. - 328 с</p>
<p>Практичне заняття (2год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. 2. Режими захисту населення. Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин. 3. Класифікація небезпечних хімічних речовин за характером впливу на організм людини. 4. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. 5. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною небезпекою. 6. Фактори, що впливають на безпечності діяльності працівників. Комплекс робіт на об'єкті з попередження НС, локалізації та ліквідації їх наслідків за відомими алгоритмами, технологіями з урахуванням чинних галузевих норм і правил. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Католик Г.В., Корнієнко І.О. Техногенні катастрофи: психологічна допомога очевидцям та постраждалим// Науково-методичні матеріали для роботи з очевидцями та постраждалими від техногенних катастроф, а також членами їх сімей. -Львів: Червона Калина, 2003. - 144с 2. Желібо Є.П., Зоверуха Н.М., Зоцарний В.В. Безпека життєдіяльності. -Львів: Піча Ю.В., -К.: Каравелла, -Львів: Новий світ 2000, 2002. - 328 с 3. Стеблюк М.І. Цивільна оборона.: Підручник. - Київ: Знання, 2006. - С. 117-158
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомитись із Законом України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту» і знайти в них пункти, в яких йдеться про безпеку життєдіяльності. 2. Ознайомитись із п. 42 «Положення про загальноосвітній заклад освіти» 3. Скласти план евакуації (графічна частина і інструкція) на випадок пожежі в аудиторії, де проходить дане практичне заняття 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ЗУ «Про загальну середню освіту» http://ru.osvita.ua/legislation/law/2232/ 2. ЗУ «Про освіту» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text 3. https://www.sop.com.ua/article/ru/280-qqq-13-m2-12-02-2013-plan-evakuatsii-pri-pojaire

Тема № 4: Соціально-політичні небезпеки, їх види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у надзвичайних ситуаціях

Перелік питань, що виносяться на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Загальна характеристика соціального середовища. Небезпечні соціальні фактори. Глобальні проблеми людства. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму. Антитерористичні критерії оцінки вразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної небезпеки. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства. 	<ol style="list-style-type: none"> Джигирей В.С., Жидецький В.П. Безпека життєдіяльності. - Вид. 2- ге, виправлене. - Львів: Афіша, 2000. - С. 158-162. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. : Навч. пос. Для студ. вищ. закл. освіти 1-1У рівнів акред. - Вид. 2- ге, перероблене і доповнене. - Львів: Новий світ, 2002. - С. 138-141. Скобло Ю.С. та ін. Безпека життєдіяльності.: Навч. пос. - Київ: Кондор, 2006. - С.267-269. Казяр М.М., Бедрій Я.І., Станіславчук О.В. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення.: Навч. пос. - Київ: Кондор, 2012. - С.277-279, 300-305. Стеблюк М.І. Цивільна оборона.: Підручник. - Київ: Знання, 2006. - С. 117-158
<p>Практичне заняття (2год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їх профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фізіологічні та психологічні критерії безпеки людини. Основні фізіологічні системи організму людини. Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси та властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види стресових станів. Психотипи за реакцією людини на небезпеку. Психосоціальні наслідки впливу негативних факторів небезпек НС. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення. 	<ol style="list-style-type: none"> Джигирей В.С., Жидецький В.П. Безпека життєдіяльності. - Вид. 2- ге, виправлене. - Львів: Афіша, 2000. - С. 158-162. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. : Навч. пос. Для студ. вищ. закл. освіти 1-1У рівнів акред. - Вид. 2- ге, перероблене і доповнене. - Львів: Новий світ, 2002. - С. 138-141. Скобло Ю.С. та ін. Безпека життєдіяльності.: Навч. пос. - Київ: Кондор, 2006. - С.267-269. Казяр М.М., Бедрій Я.І., Станіславчук О.В. Основи охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту населення.: Навч. пос. - Київ: Кондор, 2012. - С.277-279, 300-305. Стеблюк М.І. Цивільна оборона.: Підручник. - Київ: Знання, 2006. - С. 117-158

<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Змоделювати ситуацію зараження хімічними речовинами людини та надання першої медичної допомоги при ураженні 2. Скласти проект-конспект, мета якого - навчання учнів, спрямоване на захист від джерел радіоактивного зараження. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.dsns.gov.ua/ua/Himichna-nebezpeka.html 2. http://kras-centr.pmsd.org.ua/wp-content/uploads/2018/11/lektsyya-7.pdf
---	--

Тема № 5.: Застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови ймовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку надзвичайних ситуацій

Перелік питань, що виносяться на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем. Класифікація ризиків. 2. Методичні підходи до визначення ризику. Основні етапи якісного та кількісного аналізу ризику. 3. Експертні методи оцінювання ризиків. 4. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. / за ред. Є. П. Желібо. 6-е вид. –К.: "Каравела", 2009 , с. 37 – 55 2. Гранатуров В. М. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісні оцінки: монографія / В. М. Гранатуров, І. В. Литовченко, С. К. Харічков ; за наук. ред. В. М. Гранатурова. – Одеса : Ін-т проблем ринку та екон.-екол. досліджень НАН України, 2003. – 164 с 3. Мостенська Т.Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства / Т.Л. Мостенська, Н.С. Скопенко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 3(7). – С. 72–79. 4. Безпека життєдіяльності [текст] : підручник. / [О. І. Запорожець, Б. Д. Халмурадов, В. І. Применко та ін.] – К. : «Центр учебової літератури», 2013. – 448 с.

<p>Семінарське заняття (2год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, передача і ухвалення) та інструментів управління виявленим ризиком. 2. Визначення наявних проблем з безпеки і захисту об'єкта господарювання (ОГ) у НС, рівня їх ризику. 3. Галузеві вимоги і норми щодо забезпечення сталого функціонування ОГ та контролю за станом його основних фондів 	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://ips.ligazakon.net/document/U284_99 2. https://zakononline.com.ua/documents/how/865_865
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробити інструкцію поводження при загрозі стихійного лиха та отриманні інформації про штормове попередження. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://kyivcity.gov.ua/bezpeka_ta_pravoporiadok/pam_yatky/shcho_robyty_u_vypadku_urahanu_ta_shtormovoho_poperedzhennia/

Тема № 6: Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративних територіальних одиниць (АТО) у надзвичайних ситуаціях (НС).

Перелік питань, що виносяться на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. 2. Структурно- функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. 3. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. 4. Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник / Яремко З.М. – Львів : Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 300 с. 2. Васійчук В.О. Основи цивільного захисту. Навчальний посібник / В.О. Васійчук, В.Є. Гончарук, С.І. Качан, С.М. Мохняк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 384 с. 3. Кіт Л. Я. Основи рятування і збереження життя людини у невідкладному стані. Навчально-методичний посібник / Л.Я. Кіт, Н.В. Наливайко. – Львів : Друк на потребу, 2017. – 135 с. 4. nbuv.gov.ua - електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

<p>економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС.</p> <p>5. Компенсаційні та регламентні норми: пільги, резервування джерел постачання, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, страхування, спеціальні виплати, норми цивільної, адміністративної відповідальності та процедури їхнього застосування.</p> <p>6. Страховий механізм відшкодування збитків від НС. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання звернень щодо виділення коштів із резервного фонду державного бюджету. Використання матеріальних ресурсів із державного, оперативного, регіонального та місцевого резерву.</p>	
<p>Семінарське заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Страховий механізм відшкодування збитків від НС. 	<ol style="list-style-type: none"> Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій: http://www.mns.gov.ua/ Інформаційно-правовий портал «Закони України»: http://uazakon.com/ http://www.myshared.ru/slide/1390802/
<p>Завдання для самостійної роботи: Скласти таблицю «Види цивільного захисту»</p>	<ol style="list-style-type: none"> https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17/paran1292#n1292 https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1550-14#Text

* в таблиці мають бути не тільки види, а й їхня характеристика

Тема № 7: Управління силами та засобами об'єкта господарювання під час надзвичайних ситуацій

Перелік питань, що виносяться на обговорення	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах. Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Міські, заміські, запасні та пересувні пункти управління в НС. Спеціально уповноважений керівник та штаб із ліквідації НС. Техніка, що застосовується при ліквідації наслідків НС. Організація взаємодії сил при проведенні аварійно-рятувальних робіт та основних видів забезпечення у зоні НС. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. 	<ol style="list-style-type: none"> Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т. 1. Техногенна та природна небезпека. / За загальною редакцією В.В. Могильниченка. – К.: КІМ, 2007, с. 225 – 273. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / За ред. В.Г. Цапка. - 2-і е вид., перероб. і доп. - К.: Знання-Прес, 2003. - 397 с. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч.посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.
<p>Семінарське заняття (2год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивуючі, дегазуючі та дезінфікуючі розчини. Спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучають (у межах їх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах галузі. 	<ol style="list-style-type: none"> https://ips.ligazakon.net/document/KP981_198 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z080_1-18#Text https://studopedia.com.ua/1_4174_dezaktivatsiya-degazatsiya-dezinfeksiya.html

Завдання для самостійної роботи:

Обрати один із запропонованих варіантів:

1. *Розробити інструкцію для учнів школи «Правила поведінки під час радіаційного забруднення території».*
2. *Розробити інструкцію для учнів школи «Правила поведінки під час знаходження вибухонебезпечних предметів».*
3. *Розробити інструкцію для учнів школи «Правила самооборони (при вуличному пограбуванні або бійці)».*
4. *Розробити інструкцію для учнів школи «Надання першої медичної допомоги (масаж серця, штучне дихання)».*

1. https://kyivcity.gov.ua/bezpeka_ta_pravoporiadok/pam_yatky/shcho_robyty_u_razi_radioaktyvnoho_zarazhennia/
2. <http://dnzspal146.com.ua/batkam/74-pamjatka-pro-pravila-povodzhennja-z-vijavlenimi-pdozrlimi-vibuhonebezpechnimi-predmetami-utomu-chisl-zamaskovanimi-pd-nih-rechami.html>
3. <https://moz.gov.ua/article/health/jak-nadati-pershu-dopomogu-zagalni-pravila>

6. Політика курсу**Політика щодо відвідування навчальних занять**

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на практичних заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, був відсутній на практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної добросердечності

Студенти мають дотримуватись правил академічної добросердечності відповідно до «Кодексу академічної добросердечності ІДГУ». Наявність академічного plagiatu в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи або підсумкового контролю є підставою для дострокового припинення складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль**Форма проміжного контролю**

Модульна контрольна робота проводиться у формі тестування та включає 30 тестових завдань різної складності.

Зразок модульної контрольної роботи

1. Безпека життєдіяльності вивчає:

1. засоби особистого захисту
2. способи особистого захисту
3. основи захисту особистості
4. інструменти захисту особистості
5. індивідуальні і колективні засоби захисту

2. Безпека – це:

1. збалансований стан людини, держави, соціуму.
2. незбалансований стан людини, держави, соціуму.
3. розбалансований стан людини, держави, соціуму.
4. стан людини, яка чекає небезпеку
5. стан людини після виниклої небезпеки.

3. Небезпека – це

1. умова, яка існує в навколошньому середовищі і здатна призвести до небажаного вивільнення енергії і спричинити шкоду, поранення, пошкодження.
2. ситуація у навколошньому середовищі, яка постійно існує і призводить до пошкодження людей.
3. ситуація або умова, яка існує у навколошньому середовищі але не може призвести до вивільнення енергії і спричинити шкоду людям, тваринам.
4. умова або ситуація у навколошньому середовищі, яка вимушена призвести до вивільнення енергії і спричинити шкоду людям.
5. спричинення шкоди людям за рахунок вивільнення енергії, яка виникає при стихійному лисі, катастрофі, аварії.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою.

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51 - 100	зараховано
1 - 50	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на практичних заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу за ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на практичних заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрутовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрутування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрутування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.
----------------	--

Критерій оцінювання індивідуальних завдань.

Критерій оцінювання індивідуальних завдань Максимальна кількість балів за виконання будь-якого з видів індивідуальних завдань складає 5 балів.

Оцінювання доповіді (реферату) здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та передбачас написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

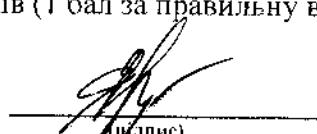
Тематика рефератів:

1. Актуальність дисципліни "Безпека життедіяльності".
2. Основні етапи розвитку проблеми забезпечення дисципліни "Безпека життедіяльності".
3. Поняття сталого розвитку суспільства та його проблеми.
4. Функції, мета та завдання дисципліни "Безпека життедіяльності".
5. Об'єкти вивчення дисципліни "Безпека життедіяльності".
6. Законодавство України про охорону здоров'я.
7. Законодавство України про охорону праці та пожежну безпеку.
8. Законодавство України про охорону навколошнього середовища.
9. Управління та нагляд за безпекою життедіяльності.
10. Визначення, причини виникнення та класифікація надзвичайних ситуацій.
11. Організація життезабезпечення населення в НС.
12. Забруднення атмосфери міст.
13. Забруднення міських приміщень.
14. Забруднення питної води в містах.
15. Шумове, вібраційне та електромагнітне забруднення міст.
16. Безпека поведінки людей в умовах міста.
17. Сучасні екологічні проблеми і здоров'я людини
18. Концепція сталого людського розвитку — основа науки про безпеку людини
19. Система "людина — навколошнє середовище" та її компоненти
20. Надзвичайні ситуації в сучасних умовах

Критерій оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота проводиться в тестовій письмовій формі, і складається з 30 тестових завдань різної складності. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу становить 30 балів (1 бал за правильну відповідь 1 тестового завдання).

Викладач

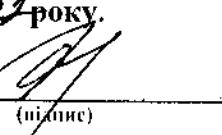

Яренчук Л.Г.

(ПІБ)

Затверджено на засіданні кафедри технологічної освіти та природничих наук протокол № 7 від «28» червня 2021 року.

Завідувач кафедри

Федорова О.В.

(ПІБ)